

Commission d'enquête
parlementaire chargée d'enquêter
sur le traitement des abus sexuels
commis au sein et en dehors de
l'Église, y compris sur leur traitement
judiciaire, et sur leurs conséquences
actuelles pour les victimes et pour la
société

du

LUNDI 18 DÉCEMBRE 2023

Après-midi

Parlementaire onderzoekscommissie
belast met het onderzoek naar de
aanpak van seksueel misbruik, in de
Kerk en daarbuiten, met inbegrip van
de gerechtelijke behandeling, en de
gevolgen op vandaag voor
slachtoffers en samenleving

van

MAANDAG 18 DECEMBER 2023

Namiddag

De openbare commissievergadering wordt
geopend om 13.04 uur en voorgezeten door
mevrouw Sophie De Wit.

La réunion publique de commission est ouverte à
13 h 04 et présidée par Mme Sophie de Wit.

**Audition dans le cadre du volet 'Victimes' de
M. Peter Adriaenssens**

**Hoorzitting in het kader van het luik 'Slacht-
offers' met de heer Peter Adriaenssens**

De **voorzitster**: Vandaag hebben wij professor
Adriaenssens te gast.

Mijnheer Adriaenssens, ik wil u eerst vragen om de
eed af te leggen.

Ik herinner u eraan dat conform artikel 4, § 1, van
de wet van 3 mei 1880 op het parlementair
onderzoek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1996,
de onderzoekscommissie alle in het Wetboek van
strafvordering omschreven onderzoeksmaat-
regelen kan nemen. Ze kan onder meer getuigen
onder ede horen.

Alvorens u te vragen de eed af te leggen, wens ik
de aandacht te vestigen op het laatste lid van
artikel 8 van bovenvermelde wet, volgens hetwelk
iedere getuige kan aanvoeren dat hij, door naar
waarheid een verklaring af te leggen, zich zou
kunnen blootstellen aan strafvervolging en
derhalve getuigenis weigeren (zie ook
artikel 14, 3, g, van het internationaal verdrag
inzake burgerrechten en politieke rechten van
19 december 1966, bekrachtigd bij de wet van
15 mei 1981). Dat betekent dat u het recht heeft
om te zwijgen wanneer u meent dat uw publieke
verklaring later tegen u zou kunnen worden
gebruikt in een strafvordering.

Ik wil er vervolgens nog de nadruk op leggen dat u,
krachtens artikel 9 van dezelfde wet, voor valse
getuigenis kan worden gestraft met een
gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en
u voor een termijn van ten minste vijf en ten
hoogste tien jaar kunt worden ontzet uit het recht
om te kiezen of verkozen te worden.

Ten slotte wijs ik u erop dat ingevolge artikel 3 van
voornoemde wet de geheimhouding van uw
verklaringen niet is gewaarborgd tenzij het gaat om
verklaringen afgelegd tijdens een vergadering met
gesloten deuren en waarvoor de commissie zich
uitdrukkelijk heeft verbonden de geheimhouding in
acht te nemen. Bovendien is ieder stuk dat u aan
de commissie zou overleggen vatbaar voor
openbaarmaking.

Na deze verduidelijking vraag ik u de eed af te
leggen door de hand te heffen en de volgende
woorden te herhalen: "Ik zweer de gehele waarheid
en niets dan de waarheid te zullen zeggen."

De heer Peter Adriaenssens legt de eed af.

Professor, uw naam is ons natuurlijk niet onbekend
wanneer het gaat over de onderzoeksopdracht die
wij moeten vervullen. U was ook al in de vorige
commissie te gast en we hebben het regelmatig
over de commissie-Adriaenssens. Uw expertise,
zowel wat betreft de feiten binnen de kerk maar ook
daarbuiten, zal ons dus heel veel kunnen helpen bij
onze werkzaamheden. We zijn verheugd dat u hier
vandaag aanwezig wil zijn.

Er zullen waarschijnlijk heel wat vragen over het
verleden worden gesteld, maar ik denk dat we u
best eerst het woord verlenen om een aantal zaken

toe te lichten, waarna de commissie vragen kan stellen. Wij willen proberen een aantal disfuncties bloot te leggen en te bekijken hoe we ze kunnen verhelpen, net zoals na de commissie van 2010-2011.

Peter Adriaenssens: Dank u, mevrouw de voorzitter en leden van de commissie, om mij het woord te geven. Uiteraard kijk ik uit naar uw vragen.

Ter inleiding geef ik een aantal reflecties mee, want wij zijn uiteraard dertien jaar later. Ik denk dat er met grote mildheid moet worden teruggekeken naar de commissie, naar de besluiten, naar hoe we in 2010 te werk zijn gegaan, omdat het zich baseerde op de kennis en de informatie die toen beschikbaar waren.

Dat is misschien al een eerste punt. Wij zijn de eerste generatie die over seksueel misbruik spreekt, de eerste generatie die vindt dat daders ter verantwoording moeten worden geroepen en dat er inzet moet zijn voor de zorg en de ondersteuning voor slachtoffers. Een eerste generatie zoekt haar weg. Wij zullen zeker nog niet het ideale bereiken. Dat zal ook niet met deze commissie zijn, al moeten we dat wel hopen. Wij zijn onderweg.

De kennis over de impact van seksueel misbruik maakt nog altijd een enorme evolutie door. Wij spreken in de laatste vijftien jaar over het onderzoek van de hersenen van slachtoffers van seksueel misbruik. Dat zijn gegevens die wij voordien niet kenden. Wij weten vandaag dat veel problemen waarmee slachtoffers te maken hebben een gevolg zijn van de invloed van de feiten op de jonge hersenen die in volle ontwikkeling waren, waardoor hun vaardigheden werden aangetast, wat zich heel vaak vertaalt in leerproblemen en relationele problemen en wat zich in het volwassen leven vertaalt als problemen met het vinden van werk, stabiliteit op het werk, het vinden van een stabiele relatie enzovoort.

Om mijzelf daar even in te positioneren, tot oktober 2019 was ik professor jeugdpsychiatrie aan de KU Leuven. Ik was 35 jaar kliniekhoofd van de afdeling kinderspsychiatrie en 35 jaar hoofd van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, de Nederlandstalige versie van de équipes SOS Enfants. Het was vanuit dat lange traject in het domein van trauma dat ik door de kerk gevraagd was om die commissie op te zetten.

Ik wil echter wijzen op een element dat toen, in alle passionele discussies, weinig in het zicht kwam, namelijk dat wij helemaal niet handelden zonder overleg met Justitie. Op 24 april kregen wij de

melding over monseigneur Vangheluwe, maar op 18 mei heb ik een gesprek gehad met het College van procureurs-generaal, dat mij had uitgenodigd om te komen praten over hoe ik toen met de commissie dacht te werken. Wij hebben een schriftelijk akkoord gesloten dat ook in ons rapport van toen is gepubliceerd en dat trouwens een persbericht was op 10 juni 2010. Daarin gaf het College van procureurs-generaal aan te weten waar wij mee bezig waren en dat wij een akkoord gesloten hadden over de verplichting van de commissie om aan federaal magistraat Pellens melding te doen van de situaties waar zij kennis van had waar de dader nog van in leven was en waar de feiten niet verjaard waren.

Toen de inbeslagname gebeurde – Operatie Kelk – hadden wij dertien dossiers doorgegeven. Er was toen nog een twaalfstal dossiers in voorbereiding. De commissie heeft maar acht weken gewerkt. Dat blijft overeenkomen met de gegevens die wij vandaag lezen, namelijk dat er volgens het parket een dertigtal dossiers was die op hun niveau konden worden behandeld.

Het gegeven dat wij vandaag veel meer weten over trauma, wijst op een dynamisch onderwerp. Als er voor mij een centraal advies is over hoe de aanpak moet evolueren, dan is het dat wij nood hebben aan een onafhankelijke instantie die de opvolging doet van wat er gebeurt in commissies en in de structuren die ons land ontwikkelt om trachten tegemoet te komen aan de noden van slachtoffers – wordt het uitgevoerd zoals afgesproken? – en die bekijkt hoe zij zouden moeten evolueren gelet op de stand van zaken en van kennis.

De voorbije tien jaar, en dat is het gevolg van de zaak van de kerk, is er een veel grotere gevoeligheid gegroeid. Ondertussen is de problematiek van seksueel misbruik in de sport, op de universiteiten, in bedrijven en dergelijke meer gekend. Bijna iedere keer heeft dat geleid tot het oprichten van een nieuw soort meldpunt, tot een nieuw soort aanpak. Wij struikelen vandaag over meldpunten en teams die daaraan moeten beantwoorden. Naar goede gewoonte is alles te weinig bestaft. De meeste van die meldpunten kunnen niet 24 uur op 24 functioneren, kunnen niet 7 op 7 functioneren. Wel heeft een nieuw meldpunt vaak zijn plaats om er tijdelijk voor te zorgen dat, bijvoorbeeld in de wereld van de sport of in de universitaire wereld, een alertheid groeit. Het zou na enige tijd echter geïntegreerd moeten worden in een centraal landelijk meldpunt, van waaruit de centrale coördinatie gebeurt, met doorschakeling naar waar men moet zijn.

Wij moeten dringend iets doen aan die enorme fragmentatie van de zorg. In Vlaanderen kan men

terecht bij het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, een zorgcentrum na seksueel geweld, een Family Justice Center, Child Focus. Dat levert een enorme warboel op voor slachtoffers. Zo'n onafhankelijke commissie zou ook initiatief kunnen nemen.

Wij missen vooral initiatief in het wetenschappelijk onderzoek. Wij zijn dan wel dertien jaar later, na de commissies met betrekking tot misbruik in de kerk, maar wij weten nog steeds niets over de plegers in de kerk.

Hoe komt het dat zoveel priesters, zoveel geestelijken, niet alleen in ons land maar in zoveel landen, kinderen misbruikt hebben? Wie zijn zij? Wie waren zij? Hoe komt het dat dit zo massaal binnengeslopen is in één organisatie? Dat onderzoek zou ons kennis kunnen opleveren die misschien nuttig kan zijn voor preventie in grote organisaties in het algemeen. Dat blijft voor mij een van de grote tekorten in wat de kerk met die informatie gedaan heeft. In 2010 hadden we immers de illusie dat de rapporten op dat ogenblik, uit Ierland, Nederland, België, de hiërarchie, Rome, zouden aanzetten om wereldwijd iedereen op te roepen om met deze problematiek naar buiten te komen en de onderscheiden landen aan te moedigen om dit onder ogen te komen.

Dat is niet gebeurd. Rome laat ieder land sudderen in zijn eigen miserie. Ieder land moet op zoek gaan naar de beste manier om het aan te pakken. Drie jaar geleden ben ik geconsulteerd door collega's in Duitsland, twee jaar geleden door collega's in Frankrijk. Spanje kwam als laatste met een rapport. Iedere keer moet een land blijkbaar op zoek gaan en commissies oprichten om te bekijken hoe het aangepakt moet worden. Blijkbaar is daarin geen enkele centrale aansturing. We moeten niet vergeten dat we het ondertussen niet over tienduizend maar honderdduizenden kinderen hebben in de wereld. We hebben het dus over een fenomeen van kinderuitleiding, zoals dat beschreven wordt in artikel 36 van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het gaat om seksuele kinderuitleiding, het serieel misbruiken, het gaat immers niet om één persoon die met één kind een soort preferentiële jarenlange relatie opbouwt. De meeste daders die wij gezien hebben, in de meeste dossiers, misbruikten meerdere kinderen, tot 25 kinderen toe. Kinderuitleiding is met andere woorden een vorm van kinderhandel.

De kerk heeft geen enkel initiatief genomen om meer duidelijkheid te geven over hoe het komt dat er zoveel daders zijn. Waar is het onderzoek daarnaar? Nog altijd drijven alle landen op de moed van slachtoffers om zich te onttrekken. Wij hebben nood aan een kanteling, zodat daders

opgeroepen worden om zich te melden. De kerk had zijn eigen personeel moeten oproepen. Men zou niet meer mogen aanvaarden dat men daders opspoort dankzij de getuigenis van slachtoffers. Het is aan de daders zich te melden zodat men een beter zicht kan hebben op wat er aan de hand is; wie dat is en wat daarvoor nodig is. Maar wat het oproepen van daders betreft, leven wij nog altijd in de sukkelstraat waarin de slachtoffers moed moeten tonen, ondervraagd moeten worden, bevraagd moeten worden of er wel bewijzen beschikbaar zijn. Diegene die weten hoe het gebeurd is, diegene die ons de namenlijst kunnen geven van wie misbruikt is in al die jaren, die worden gerust gelaten.

In de reeks *Godvergeten* kende ik de slachtoffers natuurlijk. Maar nieuw was iets wat wij in 2010 niet opgemerkt hebben en wat toen niet ter sprake kwam: de confrontatie met het feit dat veel van die getuigen leven in precaire omstandigheden. Mensen die niet konden studeren, mensen die geen stabiel werk vonden, mensen met problemen in hun relaties enzovoort. Dit zijn zaken waarvan wij vandaag weten dat er een duidelijk verband is met een seksueel trauma in de kindertijd.

Moeten wij niet iets doen inzake de kosten voor therapie? Ik meen dat het wel bizar zou zijn dat wij kansarmoede zouden aanvaarden als deel van de gevolgen van seksueel trauma.

De vergoeding van de slachtoffers moet dringend herzien worden. Als arts, in de wereld van de geneeskunde, kennen wij de invaliditeitsuitkering: iemand krijgt maandelijks een toelage die een leefbaar leven mogelijk moet maken. Dit zou voor mij betekenen dat de kerk een maandelijks invaliditeitsuitkering geeft aan het slachtoffer, waardoor het slachtoffer eigenlijk maandelijks een tastbare erkenning krijgt van wat er gebeurd is. Wij moeten niet naïef zijn, in onze wereld is geld deel geworden van erkenning. Dan zou het slachtoffer, minstens in zijn dagelijkse leven, ondervinden dat er werk gemaakt is van die erkenning en dat hij uit die moeilijke omstandigheden gehaald wordt.

Dat zou ineens een kans zijn om een lang bestaande onrechtvaardigheid in ons land op te lossen. Wie immers in ons land aangereden wordt door een wagen en daardoor een beperkt verlies van functie heeft, krijgt een betere vergoeding dan iemand die verkracht is. De meeste slachtoffers die ikzelf meegemaakt heb, krijgen vergoedingen toegekend van 5.000 à 10.000 euro. Het zou een vorm van erkenning zijn voor de slachtoffers van de kerk als zij mogen beseffen dat ze mee aan de basis kunnen liggen van een verbetering van de schadevergoeding voor alle slachtoffers van geweld.

Ik krijg dezer dagen mails van onbekende slachtoffers. We moeten ons realiseren dat alle berichten die momenteel natuurlijk over het misbruik in de kerk worden gepubliceerd, ook heel zware dagen maken voor slachtoffers van misbruik in andere omstandigheden – incest, partnergeweld. Die mensen hebben het gevoel: "En ik dan? Wanneer wordt aan mij aandacht gegeven?" Evengoed vernemen we uitingen van partners van slachtoffers die zelf mee een belangrijk deel gedragen hebben van wat het leven gedaan heeft met hun echtgenoot of echtgenote. Ik denk ook aan de ellenlange procedures voor de slachtoffers van terrorisme, zoals de aanslagen in Zaventem en metrostation Maalbeek.

We zouden een veel dynamischere politiek moeten kunnen voeren voor vergoeding aan slachtoffers van geweld. Daartoe bestaat ondertussen ook beter wetenschappelijk materiaal. Internationaal worden daarvoor de QALY's gebruikt. Een QALY is de waarde van één jaar leven in goede gezondheid. Professor Lieven Annemans, de gezondheidseconoom van de universiteit van Gent, heeft onderzoek gedaan naar wat het kan betekenen als die internationale norm gebruikt wordt bij slachtoffers van geweld. Hij neemt aan, als factor 1 een kwaliteitsvol levensjaar vertegenwoordigt, dat slachtoffers van geweld een factor 0,8 hebben en dat slachtoffers van seksueel geweld een factor 0,6 hebben. Ik kan u alleen aanbevelen hem daarover te horen. Dat biedt immers de mogelijkheid om een wetenschappelijk ondersteund instrument te gebruiken. Op dit ogenblik is de overheid in Duitsland bezig om op die manier de vergoeding van slachtoffers van seksueel misbruik te herzien. Professor Annemans kan dat beter toelichten dan ik.

Dat brengt mij naar een ander niveau. Ik had het net over Duitsland, maar men mag zich de vraag stellen hoe het komt dat er op het Europese niveau tot nu toe nog nooit een initiatief genomen is om de slachtoffers te groeperen die ondertussen bekend zijn in zoveel landen. Europa is duidelijk heel erg getroffen. Men zou ook kunnen nadenken op het Europese niveau over een gezamenlijke aanpak, zowel over wat dit betekent in de aansprakelijkheid van de kerk als over de rechten van slachtoffers. Op een Europees niveau zou wetenschappelijk onderzoek ook zijn neutraliteit kunnen hebben. We moeten ons immers geen illusies maken: de daders in Vlaanderen of in het Franstalige landsgedeelte zijn niet anders dan in Ierland of Spanje.

Ook in België moeten we het gesprek uitbreiden tot wat we 'de tweede cirkel rond een slachtoffer' noemen. We hebben het nu vandaag immers

allemaal over de verantwoordelijkheid van de kerk en de priester-daders, die uiteraard aan de orde is, maar we moeten realistisch zijn en weten dat er altijd misbruik zal zijn, wat we ook organiseren. Als we kijken naar de afgelopen 100 jaar zien we een absolute daling van het voorkomen van seksueel misbruik. De effecten van de inspanning die niet alleen in ons land, maar ook in de Verenigde Staten, Australië, Engeland, Frankrijk, Nederland gebeuren, hebben tot een daling van 60 % geleid van het voorkomen van seksueel misbruik. Dat is een hoopvol teken, maar neemt niet weg dat er nog altijd een heel grote restgroep is.

Wij moeten dus ook nadenken over de tweede laag die slachtoffers moet beschermen: de mensen die mee rond kinderen staan. Deze medeverantwoordelijkheid wordt, naar mijn gevoel ten onrechte, niet aangesproken. Wij hebben het over priesters in internaten in de jaren 70, 80, 90, jaren met heel veel leken. De voorbije tien jaar hebben wij de getuigenissen kunnen zien van school-directeuren die wisten dat een bepaalde priester of pater te wantrouwen was. Leerkrachten vertelden dat zij naar de directie stapten om te zeggen dat hun zoon volgend jaar zeker niet in de klas mocht zitten van die priester, want anders zouden ze wat meemaken. Maar er was geen aandacht voor de 20 kinderen die er wel heen moesten.

Er is te veel laksheid en collectieve blindheid. Er wordt gemakkelijk gekeken naar één partij, terwijl heel vaak veel meer mensen op de hoogte zijn. Wij moeten de boodschap geven dat alle burgers boter op het hoofd hebben. Wij komen uit de generatie die opgevoed werd in dat zwijgen – weten en toch opzij kijken. Wij moeten dat ook in eerlijkheid ontmoeten. Wij zijn, gelukkig, ook de generatie die de kanteling wil maken, maar dan moeten wij ons daarvan ook bewust zijn. Wij moeten ook durven zeggen dat wij, met veel te veel mensen, niet hebben bijgedragen aan de bescherming. Dat moet scherper benoemd worden.

Toekomst geven aan een veilige jeugd, betekent dat zij moeten staan tegenover een generatie volwassenen die fier wil zijn en wil dat iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt in dit thema. Wij hebben bijvoorbeeld families gezien in 2010 waar mannen vertelden dat hun moeders ontzettend alert waren voor het gedrag van de leerkrachten. Zij hadden een moeder die onmiddellijk aanvoelde dat iets wat een persoon deed niet correct was. Het beschermende kan werken. Wij mogen het publiek niet verblinden door het allemaal te gaan organiseren en ervoor te zorgen dat het allemaal veilig verloopt. Neen, wij zullen altijd ook de participatie nodig hebben van de alerte burger, voor het welzijn en de veiligheid van kinderen.

De **voorzitster** : Dank u wel. Dat was al heel erg veel.

Ik kijk naar de zaal of iemand vragen heeft. Hopelijk volgt daarna dan ook een interessant debat.

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer Adriaenssens, bedankt, vooral ook voor uw oproep op het einde, die ik ten volle ondersteun.

Wat de vragen betreft, u hebt inderdaad al redelijk wat zaken aangegeven over mogelijke nieuwe initiatieven die u sinds 2010, zoals u zelf goed omschrijft, evolutief ziet. Ik volg u grotendeels, ook wat het aantal meldpunten aangaat. Het blijft verschieten te merken waar het allemaal voorkomt. Ik denk dat het nuttig is om dit tijdelijk in de verf te zetten. We zouden echter aan het einde van de rit eens tot de conclusie moeten komen dat het overal voorkomt en dat een algemeen beleid dus nodig is. Daarmee ben ik het helemaal eens.

In het verleden zijn al heel wat initiatieven genomen. U hebt daar trouwens zelf aan meegewerkt. Sommige initiatieven zijn Vlaams, want ons land is inderdaad complex. Ik denk aan 1712 dat eigenlijk als algemeen nummer zou moeten gelden. Ik denk ook aan het Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling, dat ook overkoepelend zou moeten kunnen werken en het initiatief zou moeten kunnen nemen om bijvoorbeeld bepaalde onderzoeken uit te voeren. In de feiten is dat niet altijd even eenvoudig, dat weet ik ook. Dit heeft te maken met onderfinanciering en misschien ook met een onvoldoende duidelijke taakbepaling. Ik vroeg me af hoe u dat daartegenover plaatst, en of wat u aanbeveelt iets is wat daar onder zou kunnen vallen. Of spreekt u over iets nieuws?

Mijn tweede vraag gaat ruimer, maar is zeker ook belangrijk. Met deze commissie zijn wij expliciet van plan ook te starten met een onderzoek naar de slachtoffers buiten de kerk. Jammer genoeg is dat in de buitenwereld en bij de slachtoffers nog onvoldoende doorgedrongen. Wij hebben een oproep gedaan naar slachtoffers om zich te melden via het e-mailadres, ook als het gaat om kindermisbruik buiten de kerk. We merken dat nog niet veel mensen hiervan weet hebben. Het is dus de bedoeling om naast de aanbevelingen rond de Kerk ook te eindigen met globalere aanbevelingen, die wellicht in de volgende legislatuur verder uitgewerkt zullen moeten worden. Het zou helemaal goed zijn als dat via een onafhankelijke expertencommissie zou gebeuren.

Daarom heb ik voor u enkele specifieke vragen over de rol die u in het verleden een paar keer hebt opgenomen, als psychiater in rechtszaken, onder andere, en als directeur van de vertrouwenscentra,

waar men de grote barrières ziet. Dan denk ik aan het grote aantal septs dat wij nog altijd zien binnen Justitie, en aan de moeilijkheid van de bewijslast. U hebt heel veel kinderen bijgestaan voor processen. U hebt gezien hoe die processen verder afgehandeld worden en hoe vaak de zaken op die manier eindigen, zowel wat de straffen voor de daders betreft als wat septs betreft, of het al dan niet bewezen worden van de feiten.

Ik weet niet of u het kunt staven, maar ik hoor vaak dat er soms te weinig wordt geluisterd naar experts die documenten toevoegen, zoals kinderpsychiaters of artsen die aantoonbare zaken merken bij het kind. Ik hoor dat die documenten vaak worden weggeschoven bij Justitie.

Over de vertrouwenscentra heb ik eigenlijk dezelfde vraag: waar liep u op vast? Waar zag u een tekort aan informatiedeling of aan een connectie met de politie en Justitie? Dit is een heel open vraag. Misschien denkt u zo meteen aan zaken die u nog kunt toevoegen.

Peter Adriaenssens: Mevrouw Van Peel, dank u voor uw vragen.

In de eerste plaats, 1712 is een centraal oproepnummer en een expertisecentrum inzake kindermishandeling. Het is inderdaad zo dat wij goede aanzetten hebben, met deze twee initiatieven in Vlaanderen, maar die baden toch nog altijd in onduidelijkheid.

Wat stel ik voor als ideaal? Het model dat wij in het verleden meermaals bezocht hebben in de Verenigde Staten, waar er één landelijk telefoonnummer is, zodat men niet op zoek moet gaan. Eén landelijk telefoonnummer voor alles wat met geweld te maken heeft en waar men terecht komt bij een goed bemande staf die de kern van de vraag beluistert, namelijk waarover het gaat, en die dan rechtstreeks kan doorschakelen naar de structuur, het centrum, de organisatie, die op die vraag antwoordt. Dat gebeurt niet door het telefoonnummer te geven waarnaar de betrokkene moet bellen. Zij hebben een absoluut mandaat. Zij beslissen en schakelen door. Daar wordt dan opgenomen en overgenomen. Er kan op die plek dus niet worden aangeraden, na de zaak beter te hebben beluisterd, dat de betrokkene ergens anders heen moet. Het probleem van het eeuwig doorschakelen en doorverwijzen van mensen wordt op die manier in de hand gehouden. Bovendien worden middelen geconcentreerd, door ervoor te zorgen dat op de telefoonlijn voldoende mensen beschikbaar zijn.

In een expertisecentrum in Nederland is de aanpak kindermishandeling georganiseerd rond drie

steunpunten, namelijk een klinische supervisie en klinisch centrum, een beleidscentrum en het wetenschappelijk onderzoek. Een expertisecentrum wordt in alle landen ervaren als een absolute must vandaag. Wij moeten denken aan wat nodig is in 2023 en niet eeuwig blijven denken aan de manier waarop een en ander vijftientig jaar geleden is opgestart. Een expertisecentrum zou dus een absolute overkoepeling moeten zijn. Ik heb daarvoor in het verleden zelf lang en veel gepleit. Ik stel echter vast dat ik op vele raden van beheer ben gestoten, waarbij de ene wel wil en de andere niet. Iedereen heeft een eigen lokale cultuur ontwikkeld.

Er moet niet te romantisch worden gedaan over de mogelijkheden van grote samenwerking in ons land. Er zijn altijd wel partners die willen, maar er zijn er evenveel die niet willen. De positie van een expertisecentrum moet dus ook worden geplaatst, waardoor er een verplichting is tot samenwerking onder de koepel van een expertenteam. Het expertisecentrum moet natuurlijk zelf ook voldoende onafhankelijk zijn in zijn samenstelling. Bijvoorbeeld, in Nederland betekent dat dat van de diverse universiteiten een vertegenwoordiging in het centrum zit van mensen met allerlei deskundigheden rond het thema, teneinde te vermijden dat het centrum een koepel zou worden die in handen is van de ene of de andere groep.

Wat uw vraag over de barrières betreft, is het natuurlijk wel zo dat er heel veel seponering is en dat het heel moeilijk is, ook van de kant van de expertise, om de nodige bewijslast op te leveren. Natuurlijk, ik ben even gevoelig voor het feit dat we een democratische samenleving moeten zijn. Het zou moeilijk zijn als we zouden verwachten dat Justitie morgen zegt: als u het zegt, is het waar. De moeilijkheid is dat we weten dat 93 % van de slachtoffers waarheid spreekt en dat 7 % fabriceert of liegt. Heel veel van onze reserves zijn gebaseerd op die 7 %, waardoor er een meerderheid is die zijn rechten niet of veel te weinig krijgt.

Toch meen ik dat die problematiek vooral wijst op de noodzaak om het justitiële en het zorgende veel beter aan elkaar te koppelen. Het zijn twee complementaire zaken. In 2010 was er een inbeslagname, waardoor de 475 dossiers in onze commissie ineens aan Justitie werden overgedragen. Dat betekende dat er geen enkele zorg meer was. We zien vandaag de kostprijs. Ik denk dat die koppeling moet worden gegarandeerd. Als in een dossier geweld aan de orde komt, moet er altijd naar de twee kanten worden gekeken. De tijd dat de hulpverlening zich met een scherpe muur afgrensde van het justitiële is ook voorbij. Dat maakt deel uit van de geschiedenis van het verhaal. Men moest zich

positioneren enzovoort. Vandaag denk ik dat er veel meer soepele samenwerking is, maar dat er in het belang van slachtoffers verwacht mag worden dat naar die twee kanten wordt gekeken en dat die twee kanten worden verbonden, dat een gerechtelijk dossier automatisch ook een zorgdossier wordt.

Wat mij daarin verbaast, is dat we in de jaren 90 in ons land heel erg op weg waren in de goede ontwikkeling van herstelbemiddeling. De herstelbemiddeling opende heel wat mogelijkheden om niet louter het klassiek gerechtelijk spoor te hoeven bewandelen, dat inhoudt dat er bewijsvoering moet zijn, maar dat de deur geopend werd waarbij een pleger erkenning kon geven zonder dat die bij wijze van spreken onmiddellijk de cel in moest. Tegenwoordig is de waarheid dat wie ontkent, doorgaans eigenlijk de macht aan zijn kant heeft. De slachtofferzaken die we allemaal kennen uit de media, zijn zaken waarbij meerdere slachtoffers samen hun krachten bundelen.

In een methodiek van herstelbemiddeling is er ruimte voor de pleger om erkenning te geven en om mee op zoek te gaan naar wat het slachtoffer nodig heeft. Dat kwam in de kerkdossiers ook heel vaak tegemoet aan een vraag van de slachtoffers. De slachtoffers wensen erkenning te kunnen krijgen van de pleger, waarbij de pleger zonder het te bevechten toegeeft daden te hebben begaan. Aan de pleger kan gevraagd worden te vertellen wat hij gedaan heeft. Wat het slachtoffer eventueel gezegd heeft, hoeven we eigenlijk niet te vertellen, want de dader weet wel wat er gebeurd is. De taak om te vertellen berust bij de pleger.

Nadenken over wat we met daders doen in ons gerechtelijk systeem, blijft dus een uitdaging. Kunnen wij mensen duidelijk maken dat het voor ons een verschil maakt als zij meewerken aan het hersteltraject, als zij erkenning geven? Kan dat voorwerp zijn van een ander beleid, een andere aanpak dan die waarbij in een rechtszaak daden dienen te worden bewezen en een klassieke strafmaat wordt uitgesproken?

Voor de samenwerking tussen politiediensten, Justitie en hulpverlening bestaan verschillende buitenlandse modellen. In ons land hebben wij de Équipes SOS Enfants of de Vertrouwenscentra Kindermishandeling, die dossiers kunnen bespreken in aanwezigheid van een procureur en in aanwezigheid van de politie. Zij kunnen samen het beste beleid ontwikkelen, waarbij bijvoorbeeld de hulpverlening ook het mandaat kan krijgen. In die buitenlandse modellen is een procureur bevoegd voor dossiers van kindermishandeling. Wanneer de procureur oordeelt dat ze in staat zijn om verder te gaan, krijgen ze het mandaat en blijft

de procureur op de hoogte. Op die manier wordt er een tussenvorm gezocht met een procureur die een specifiek mandaat heeft rond het thema kindermishandeling.

Er blijft een absolute nood aan opleiding van de magistratuur, zeker magistraten die met het thema te maken krijgen. Ik was een van de zes leden van de commissie na de zaak-Dutroux, waarbij de Belgische regering gevraagd had om adviezen te geven rond een verbetering van de aanpak van seksueel misbruik. Veel van die zaken zijn gerealiseerd, maar één niet, namelijk onze vraag om de magistratuur te omringen met een multidisciplinair team. De magistraten staan tegenover bijvoorbeeld een hulpverlening die vandaag altijd een multidisciplinair team is. Hoe moeten die verslagen geïnterpreteerd worden? Is ieder rapport gelijkwaardig? Wij hebben nog altijd veel te veel ruimte voor gerechtsexperten.

In de meeste van de ons omringende landen is er een centraal forensisch instituut voor het land dat alle vragen van expertise beantwoordt en waar experts zitten die uitsluitend dat doen. Wij kennen dat voor de wetsdokters, maar zeker in het domein van psychologische, psychiatrische onderwerpen wordt er nog veel te vaak op zoek gegaan naar wie het wil doen, zonder de vraag te stellen hoe vaak die persoon dat doet, of die persoon bijvoorbeeld nog kinderen van acht jaar heeft gezien. Daar is onvoldoende aanbod, mensen combineren dat ook met andere thema's. Met de financiële middelen die besteed worden aan al die expertises, heel wat miljoenen euro's, zou ook nagedacht kunnen worden over een nationaal forensisch instituut dat fulltime experts heeft die voor dit soort vragen gemandateerd zijn. Dat was althans onze mening toen.

De voorzitter: De commissieleden krijgen nu het woord.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dank u wel, professor Adriaenssens, voor uw inleiding.

Ik heb uw verklaringen van dertien jaar geleden in de bijzondere commissie nog eens herlezen. Dat was heel interessant, want u bent toen begonnen – ik denk dat dat nog met een overheadprojector was – met beelden van de hersenen. U toonde ook aan dat uit uw onderzoek bleek – blijkbaar heel recent toen, want u spreekt nu over de voorbije vijftien jaar – dat men de gevolgen van seksueel misbruik en trauma's kan zien in de ontwikkeling van de hersenen. Dat was toen bijzonder treffend. Ik denk dat de wetenschap nu wellicht nog een stuk verder staat dan dertien jaar geleden.

Ik wil het vandaag echter over iets anders hebben.

Er zijn verschillende commissies geweest in het verleden. Er waren de meldpunten in de kerk, er was de commissie-Halsberghe, waar u ook kortstondig deel van hebt uitgemaakt, er was de commissie-Adriaenssens, daarna was er het Centrum voor Arbitrage inzake Seksueel Misbruik, er waren binnen de kerk ook commissies waarin Dignity een bepaalde rol opnam enzovoort. Telkens werden slachtoffers gehoord en konden zij hun verhaal doen over wat was gebeurd.

Ik wil het hebben over de wijze waarop men het best in gesprek gaat met slachtoffers. Met uw expertise kunt u ons misschien duiden hoe men hiermee het best omgaat.

U hebt daar dertien jaar geleden heel kort het volgende over gezegd, maar wij hebben daar toen niet de focus op gelegd. Ik citeer u: "Dit is een van de belangrijkste punten geweest in de commissie die ik voorzat. Er werd niet verhoord, er wordt een oproep gedaan. Is er tegenspraak, dan is het in de visie van de commissieleden en van mij niet aan een commissie om uit te pluizen of iemand ten onrechte als dader of niet als dader wordt beschouwd. Zeker daar is de consensus met de samenleving duidelijk: dat is de taak van Justitie." U zei duidelijk dat er niet wordt verhoord, maar dat er een oproep wordt gedaan.

Wat is volgens u belangrijk bij het horen, beluisteren, ontvangen van de slachtoffers? Hoe doet men dat het best? Hoe doet men dat zeker niet? Met andere woorden, wat zijn de do's-and-don'ts wanneer men lid is van zo'n commissie? Die vraag is belangrijk, omdat wij getuigenissen hebben gehad – ik ga voorlopig niet in detail treden – van hoe slachtoffers dergelijke gesprekken hebben ervaren en wij met heel veel vragen zitten. Nu u hier bent, is het aan ons om u te vragen hoe men dat het best doet en hoe men dat niet doet.

Ik heb nog een paar vragen, maar ik wil graag eerst deze vraag stellen.

Peter Adriaenssens: Ik had toen een aantal hersenscans getoond van de gevolgen. Op dit ogenblik kunnen we dat enkel in een laboratorium doen. De verwachting is dat we binnen nu en tien jaar op een totaal andere manier over trauma-impact zullen spreken. Het zal dan mogelijk zijn om een individueel slachtoffer te onderzoeken en te bekijken wat de impact is geweest.

Sinds 2012 is er een totaal nieuw domein, namelijk de impact op de genetica van slachtoffers, de manier waarop het genetisch materiaal van iemand wordt gelezen, en meer bepaald op welke manier het kunnen omgaan met stress in het lichaam platgelegd wordt. Een deel van de slachtoffers

vertoont een continu gestoord stressstelsel en welke inspanning men ook levert om rustig en redelijk met hen in gesprek te gaan, men zal toch steeds botsen op een muur van stress, ook al is dat de bedoeling niet.

De kennis over de gevolgen ontwikkelt zich nog steeds. In het aanspreken van slachtoffers is het beste gesprek datgene waar er niet moet worden gesproken, maar enkel geluisterd. Het is het slachtoffer dat spreekt en het is aan ons om deemoedig en invoelend te luisteren, maar te beseffen dat wij in deze problematiek jammer genoeg slechts een intermediair zijn. Degene die moet luisteren en reageren is er niet.

We zien, en dat is het moeilijke vandaag in deze commissie en in het programma, dat heel wat mensen wel rust hebben gevonden. Ik heb heel wat mails gekregen van mensen die door het aanklaarten van het onderwerp begrip hebben gekregen van hun gezin en hun familie. Vroegere leraars namen contact en zeiden dat ze het toen wel hadden vermoed, maar dat ze het hadden moeten zien. Dat heeft heel veel geholpen om rust te vinden.

Wij spreken over een heel breed spectrum aan mensen. Er is natuurlijk ook de groep van zeer zwaar getroffen mensen die levenslang gevolgen dragen en die hun verhaal doen. Het beluisteren van het verhaal is belangrijk, maar dat neemt niet weg dat het effect daarvan een uur later al kan afgelopen zijn. De vraag is dan: "Wat gaan jullie daar nu mee doen?". Zij voelen wantrouwen. Zij hebben immers geleerd dat het symbool van dat wat we zouden moeten vertrouwen, die priesterleerkracht, een dubbel spel speelde. We hebben gezien in de zaak-Dutroux, in de zaak met de kerk of in de sport dat zodra je zo'n zaak opentrekt er altijd paranoia ontstaat, ook in de publieke opinie. Als die organisaties immers dubbel spel spelen, wie valt er dan nog te vertrouwen? Hoe kan ik weten wie er achter het mooie kostuum schuilgaat? Er is steeds enige blessuretijd, vooraleer de rust terugkeert. We hebben geen andere keuze dan de bescheidenheid van te weten dat wij het niet hebben gedaan, maar we zijn wel diegenen die verantwoordelijkheid willen nemen voor de zorg.

Een heel belangrijk effect van de vorige parlementaire commissie betreft het aanpakken van de verjaringstermijn. Daar hebben de slachtoffers echt mee toe bijgedragen. Daar is een duidelijk beleidsantwoord gegeven. Die verandering heeft een heel groot effect gesorteerd voor heel wat slachtoffers.

Aan de andere, daarop volgende commissies die u hebt genoemd, heb ik nooit meegewerkt, omdat ik

mijn positie zuiver wilde houden. Ik denk dat het goed is dat er verschillende initiatieven zijn en dat mensen kunnen praten met wie zij willen, door wie zij zich gehoord voelen. De waarheid is echter ook dat er geen wonderstrategie bestaat. Sommige mensen zullen een zin, een blik, een houding ervaren als vals of onoprecht. Dat is een moeilijke kwestie.

U hebt geluisterd naar mensen die door u wensten gehoord te worden. Dat is belangrijk. Zo symboliseren wij als samenleving dat dit voor ons belangrijk is, dat we niet de pretentie hebben te weten hoe we de situatie kunnen oplossen. Wij willen wel dat de nu opgroeiende generaties weten dat met uw verhaal, uw informatie zaken op gang worden gebracht die bijdragen aan een betere bescherming.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U benadrukt vooral dat het slachtoffer spreekt en dat het aan ons is om te luisteren. Wij hebben echter hallucinante verhalen gehoord van mensen die voor bepaalde commissies zijn verschenen, Dignity bijvoorbeeld, over hoe zij daar behandeld werden. Het waren werkelijk ondervragingen. Er werden vragen gesteld over details over hun privéleven en seksueel leven en er werden denigrerende opmerkingen gemaakt. Wij hebben ook opnames gehoord. Ik zou het interessant vinden, als u daartoe bereid bent, om u die te laten horen en om uw feedback daarover te horen. Dat zou uiteraard in een gesloten zitting gebeuren. Velen van ons waren echter verbijsterd om te horen hoe dat is gebeurd.

Een naam die genoemd wordt, is die van een persoon die ook in uw commissie zetelde. U zult wel weten over wie het gaat.

Peter Adriaenssens: Laat duidelijk zijn dat de standaard is om geen feiten te vragen. Taal kan immers nooit oproepen wat de werkelijkheid is. Het in woorden zetten van ervaringen van misbruik is altijd een poging om dat met taal te benaderen. Wij weten dat geen enkel slachtoffer in staat is om de volledigheid te vertellen van wat daar allemaal gebeurd is.

Het komt de Justitie toe om exacte feiten te bevragen, omdat dat een plaats heeft in hun onderzoekstraject. Voor de rest is het in de zorg niet aan ons om boekhouders te zijn. Het is niet zo dat er een soort *cutoff score* bestaat die bepaalt vanaf wanneer iets erg is. Men moet net het verschil maken met het gerechtelijke. Een gevaarlijke vergissing die in de zorg gebeurt, is dat men wel zegt dat men Justitie niet is, maar dat men wel ondervraagt alsof men Justitie is. Men vraagt details van feiten terwijl er eigenlijk maar

één waarheid is: er hoorde niets gebeurd te zijn. Alles meer dan dat kan voor ons niet. Men hoorde als kind of jongere een totale bescherming van de kant van volwassenen te hebben. Onze lijn ligt dus op de nul.

Slachtoffers vertellen mij vaak dat ze een aanranding hebben meegemaakt. Eigenlijk zegt het slachtoffer 'één' aanranding om mij te testen. Ze willen weten wat ik ermee zal doen. Als ik dan bijvoorbeeld zeg dat het gelukkig bij één gestopt is, dan weet het slachtoffer dat het beter niet kan vertellen wat er echt gebeurd is. Het antwoord dat het slachtoffer moet krijgen, is: sorry, er is maar één norm, er had niets mogen gebeuren.

Voor de rest weet ik dat dit zaken zijn die eigenlijk niet te vertellen zijn. Wat men concreet kan vertellen en wil vertellen, dat moet besproken worden met Justitie. Ik ben er echter vanuit de zorgvraag. In de zorg zijn wij niet geïnteresseerd in het opsommen van concrete feiten.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb nog een paar vragen maar ik zal de collega's laten voorgaan. Mijn vragen gaan over andere aspecten. Ik kom er later wel mee.

Daniel Senesael (PS): Merci au professeur pour son discours introductif que j'ai particulièrement apprécié.

Je voudrais revenir sur deux éléments un peu plus concrets peut-être.

D'abord, quand vous dites que les abuseurs doivent se dénoncer. En tant que pédopsychiatre, comment mobiliser la coopération des abuseurs pour qu'ils puissent se dénoncer? Là, je ne vois personnellement pas comment je peux trouver des réponses satisfaisantes.

Deuxième élément, vous avez parlé des indemnités. Vous avez parlé d'une certaine uniformisation au niveau européen, est-ce que les indemnités sont prises en charge dans d'autres pays par l'État, par l'Église ou d'autres entreprises? Dans le même ordre d'idée, j'ai été très intéressé par votre proposition d'indemnité d'invalidité. Vous avez pris l'exemple d'un accident de voiture et de la personne victime qui est indemnisée. On sait que c'est la sécurité sociale qui prend en charge; en principe et en général, on connaît celui qui était responsable de l'accident et donc, il y a un parcours judiciaire mis en place. Ici, on est dans le cas d'une institution qui se dit être la boussole morale de la société, l'Église, qui a – me semble-t-il – sa responsabilité collective. En même temps, à l'intérieur de l'Église, des abuseurs que l'on connaît et que l'on peut pointer du doigt. Comment voyez-

vous cette indemnité à verser aux victimes? Avez-vous déjà pensé à une méthodologie ou à quelque chose qui pourrait être mis en place pour favoriser la concrétisation de cette proposition?

Peter Adriaenssens: Dank u voor uw vragen.

Hoe zouden we kunnen bereiken dat we in onze generatie toch een begin zouden kunnen maken met een cultuur waarin plegers van seksueel geweld zich melden? Zoals ik al aangaf, betekent het natuurlijk dat er op het justitiële niveau een verschil zou moeten komen tussen daders die men moet opsporen, waar men zelf de bewijzen aanbrengt dat ze wel degelijk feiten hebben gepleegd, en daders die zichzelf hebben gemeld omdat ze dergelijke feiten hebben gepleegd en die willen dat het slachtoffer wordt geholpen. Dan zou er juridisch een verschil in gewicht moeten kunnen zijn, waarbij de coöperatie van de dader een verschil maakt voor de consequenties.

Daarbij moeten we ons toch realiseren dat er heel weinig centra voor dadertherapie in ons land zijn, terwijl de nood daaraan groot is. Als een dader naar dadertherapie wordt doorverwezen en de dader heeft dat aanvaard, dan kan het slachtoffer niet worden geïnformeerd over de evolutie van de dadertherapie, want de dadertherapie komt terecht onder het beroepsgeheim. Dat is een probleem voor het slachtoffer, want die heeft het gevoel dat de dader die therapie wil doen om van het gerechtelijke of verdere straffen af te zijn. Het slachtoffer moet dan verder met het idee dat de dader amper straf heeft gehad. Ik vind eigenlijk dat een slachtoffer recht op informatie moet hebben, natuurlijk niet inhoudelijk, maar wel of de dader naar alle sessies gaat zoals afgesproken, welke evolutie er is, waarom men daarin zou mogen vertrouwen. Daarin zou er zeker een kwaliteits-evolutie kunnen zijn.

Het systeem van vergoeding bestaat vooral in de Verenigde Staten. Iedereen kent wel de verhalen over miljoenenvergoedingen die aan een slachtoffer worden toegekend. Het systeem heeft een structuur, bijvoorbeeld de Katholieke Kerk heeft verschillende veroordelingen op dat vlak opgelopen in de Verenigde Staten die miljoenen euro bedragen. Het falen leidde er tot een veroordeling met financiële schadevergoeding, die door de kerk moest worden betaald.

In mijn idee van invaliditeitsuitkering is het natuurlijk niet de bedoeling dat onze samenleving de invaliditeitsuitkering zou betalen. Voor het slachtoffer dat het geld krijgt, voelt dat op dat moment aan als een aalmoes en als een soort aai over het hoofd, als in 'wij zullen een beetje voor u zorgen'. Het is belangrijk dat er ter zake een

rechtstreekse link is tussen het slachtoffer en de instantie die mee verantwoordelijkheid wil opnemen voor wat is gebeurd.

Net zoals u, het Parlement, onze samenleving vertegenwoordigt en verantwoordelijkheid neemt – u hebt de feiten ook niet gepleegd, maar u neemt de verantwoordelijkheid –, verwachten wij op dezelfde manier van de kerk dat zij verantwoordelijkheid neemt voor het gedrag van bepaalde leden van de kerk. Wij verwachten dus dat er vanuit de kerk maandelijks een invaliditeitsuitkering wordt betaald aan de slachtoffers, zodat het slachtoffer ziet dat het de rechtstreeks verantwoordelijke partij is die betaalt. Ik meen dat dat ook psychologisch een belangrijk aspect zou zijn voor de slachtoffers.

Daniel Senesael (PS): Merci beaucoup pour la qualité de vos réponses.

Juste une petite précision: qui devrait établir le montant de l'indemnité? La justice, tout de même, pas l'Église, je suppose?

Peter Adriaenssens: Natuurlijk. Daarom verwijst ik ook naar het concept van de invaliditeitsuitkering, waarvan de hoogte wordt bepaald door arbeidsgeneesheren en de samenleving, die daar experts voor heeft. Er is tot heden een tekort in de berekening van die invaliditeit voor slachtoffers van geweld en seksueel misbruik. Het daarvoor gehanteerde instrument zou verder ontwikkeld moeten worden. Dat was lange tijd een groot probleem. Moeten wij ons laten leiden door de mate waarin iemand zegt te lijden of moeten wij andere parameters gebruiken? Intussen is er het internationale instrument van kwaliteit van leven dat gebruikt zou kunnen worden.

Koen Geens (cd&v): Professor Adriaenssens, het zou leuk of beter gezegd instructief zijn om de conversatie wat langer te houden dan we ze kunnen houden. Ik moet zo meteen naar een andere commissie. Neemt u het mij alstublieft niet kwalijk als ik zou vertrekken voor u hebt geantwoord.

U hebt cijfers gegeven, namelijk 93 % zou waar zijn en 7 % zou niet waar zijn. Althans zou 93 % gebaseerd zijn op echte gegevens en op waarheid. Het zijn natuurlijk dat soort dingen die ons vooruit helpen en die duidelijk maken, als u over de band tussen de verzorgingsstaat en de rechtsstaat spreekt, dat die 7 % eigenlijk niet de moeite is om er zoveel justitie aan te besteden. De verzorgingsstaat en de rechtsstaat moeten immers op elkaar aansluiten en ik vrees het dit in dit land nog wel enkele decennia zal duren voor we daar aan toe zijn. Ik heb daar dikwijls voor gepleit, maar dat valt doorgaans in dovemansoren. Dat zijn totaal

verschillende benaderingen. Ik meen dat slachtoffers inderdaad moeten kunnen zien dat daders gestraft worden, maar niet noodzakelijkerwijze op de klassieke manier. Dan heeft de zorg weer zijn hele beroepsgeheimhoudingsprobleem. Iedereen heeft op dat vlak zijn taboes. Het is een vreselijke trage processie van Echternach.

In uw betoog sprak u veelal vanuit uw hoedanigheid als officiële tussenpersoon over het misbruik in de kerk. Dat was eigenlijk niet de bedoeling, want we zouden het breder trekken. We focussen nu echter volledig op het misbruik in de kerk. Dat is niet verkeerd, maar laten we er dan even over doorgaan.

U hebt gezegd te horen dat slechts 5 % van de gevallen van misbruik in de kerk plaatsvindt. Dat kan fout zijn, dat is weer zo'n cijfer. Die andere 95 % is natuurlijk ontzettend belangrijk. Dat is voor een stuk een blinde vlek. Dat is niet erg, maar onze commissie moet zich daar rekenschap van geven. U hebt iets interessants gezegd met betrekking tot die 5 %, dat ook al door vorige sprekers werd aangehaald, namelijk dat u denkt dat het proportioneel erger is in de kerk. Dat is wat ik u heb horen zeggen. Ik weet niet of er daarover cijfergegevens zijn, maar als ik zoek naar het nut om de focus zo te richten op de kerk, zoals wij dat nu doen, kan dat natuurlijk zijn om duidelijk te maken dat de kerk daarmee volledig verkeerd is omgesprongen, veel fouten heeft gemaakt in het verleden, met erop in te gaan. Wij weten allemaal dat dit waar is, maar het evidente nog eens herhalen, is niet altijd interessant, want dat leidt tot een vorm van – naar mijn gevoel – overdrijving op den duur.

Mijn belangrijkste vraag is dan wat dat zou verklaren als het waar is dat het proportioneel zoveel sterker is in kerk. Dan komen wij uit bij contact met jongeren, bij het celibaat en bij vergelijkbare factoren.

Mevrouw de voorzitter, is deze vergadering achter gesloten deuren?

De voorzitter: Neen, dit is een openbare zitting.

Koen Geens (cd&v): Ik ga het toch maar zeggen.

Mocht het gevolg van deze commissie zijn dat wij een strenge aanbeveling geven om het celibaat op te heffen, op basis van wetenschappelijke gegevens, dan zou ik daar gelukkig mee zijn, mocht dat zo zijn. Is daar een verband? Het is iets te gemakkelijk om te zeggen dat er een verband is met de kerk. Is dat ook bij de orthodoxen zo? Is dat ook bij de anglicanen zo? Is dat ook bij de protestanten zo? Wij zijn nu helemaal in de

religieuze sfeer. Anders wordt ons verhaal een beetje eenzijdig.

Ik zoek naar wetenschappelijk houvast om daarover iets zinvol te zeggen, want wij focussen op dit moment. Ook op andere plaatsen, in het gezin, in de sport, gebeurt het zeer veel, denk ik. U zegt, als ik u goed heb beluisterd, dat het daar proportioneel minder gebeurt. Voor mij is dat belangrijk. Zijn er daarover gegevens?

Want het wetenschappelijk onderzoek – u hebt dat bij herhaling gezegd – loopt achter. Ook dat is vreemd. Er zijn immers toch genoeg pedagogen, sociologen, pediaters en psychiaters in deze wereld om hierover wetenschappelijk onderzoek te doen?

Peter Adriaenssens: Ik dank u voor uw reflectie en vraag.

Het is inderdaad verrassend, er is bijvoorbeeld geen enkel doctoraatsonderzoek gebeurd over dit thema in de voorbije dertien jaar.

Er zijn verschillende complexe punten in uw vraag. Ik zal beginnen met de gemakkelijkste, namelijk of het celibaat een oorzaak is. U zult zich ook realiseren, stel dat wij dat zeggen, dat dit een enorme belediging is voor alle eenoudergezinnen, voor alle volwassenen die zonder partner door het leven gaan, want dat zou willen zeggen dat zij een enorm risico dragen om kinderen te misbruiken.

Het jammere is dus dat er altijd ook wel gezocht wordt naar een eenvoudige, rechtlijnige uitleg. Die is er niet. Contact met jongeren volstaat niet, gelukkig maar voor het uitgebreide vrijwilligerswerk dat wij in ons land kennen. Wij hebben kort onze aandacht gericht op de vraag of het zou kunnen dat priesters kinderen waren die zelf vormen van mishandeling meegemaakt hadden. We weten dat er een risico van 20 % bestaat bij jongens die misbruikt en mishandeld geweest zijn om zelf in een dadertraject terecht te komen. Zou dat een rol spelen? Daar hebben we geen duidelijkheid rond kunnen krijgen.

De tweede vraag is of de strenge houding van de kerk tegenover homoseksualiteit uitgelokt zou kunnen hebben dat de kerk zelf eigenlijk de beste plek was om je te verbergen met je homoseksualiteit, om toch eervol te zijn voor de familie en omgeving. Heeft er zich daardoor een concentratie voorgedaan?

In de onderzoekswereld wordt steeds voorzichtiger omgegaan met de uitspraak dat 5 % in de kerk gebeurt en 95 % elders. We mogen niet negeren dat het gezin waarschijnlijk de eenvoudigste

eenheid is om te onderzoeken. Daar kunnen we dus nog gemakkelijk tellen waar die dingen gebeuren.

Als we weten dat 20 % van de slachtoffers kan evolueren naar daders, wat is er dan gebeurd met al die slachtoffers van de kerk? Wat is er dan transgenerationeel gebeurd? Hoelang zijn er dan al slachtoffers in de kerk? Slachtoffer zijn van de kerk zou kunnen leiden tot personen die misbruik plegen in een gezin of in een andere context. Tel eens op wat er ondertussen naar boven is gekomen in de sportwereld, in alle andere groeps werelden waar heel lang mannelijke structuren, mannelijke organisaties het basisprincipe waren, waarin opgeklommen wordt.

We zijn er ondertussen zeker van dat de basisvalkuil in de kerk, maar ook in die sportorganisaties en dergelijke is dat men onderaan begint. Men wordt zichtbaar omdat men actief en interessant is, goed werk levert. Men schuift langzaam op. Men wordt lid van de leidinggevende groep. Er is dus een enorme loyaliteit ontstaan doorheen heel dat traject. Dat is een van de factoren die het zwijgen bevordert.

Men kan zich niet inbeelden dat mensen die veel goed doen ook het kwade in zich kunnen hebben. Wat we vandaag benoemen, wat wij doen met de kerk, is tegelijkertijd het wakker maken van een wereldgeneratie. Onze grote zorg blijft wat we dienen te doen met de Afrikaanse en Aziatische landen waarvan we weten dat ook Vlamingen of Franstaligen – ik ben beter geïnformeerd omtrent de Vlamingen – ernaar uitgezonden werden. Hoe vermijden we dat we over twintig jaar mogelijk geconfronteerd worden met hele andere verhalen uit Afrika en Azië?

Voorzitter: Katleen Bury.

Président: Katleen Bury.

Als wij dus vandaag handelen in duidelijkheid rond het thema kerk, dan is dat een waarschuwing naar veel organisaties om zich te herzien. In 2010 hebben wij in het rapport duidelijk gezet dat het weinige dat uit onderzoek gehaald kan worden voor het veiliger maken van organisaties, gendergelijkheid is. De kerk moest zich bijgevolg openstellen voor vrouwen. Het gemengd voorkomen creëert namelijk een vorm van alertheid ten aanzien van elkaar. Ik kan slechts vaststellen dat met die conclusie, die overigens overeenkomt met de conclusie van de wetenschappelijke groep in Nederland, dertien jaar later nog altijd niets gedaan is.

Maria Vindevoghel (PVDA-PTB): Dank u voor uw toelichting, professor.

Ik begin met te zeggen dat ik het heel zwaar vind, dit hele proces dat wij aan het meemaken zijn. Ik ben er niet goed van. Ik ben heel triestig en heel boos door alles wat gebeurd is. Wij hebben het nu vooral over de mensen in de kerk gehad, al die slachtoffers, zoveel levens die kapotgemaakt zijn.

Ik wil daarmee beginnen. Ik vind dit heel erg, dus wij moeten er iets aan doen. Het is onze opdracht dat wij er iets aan doen. Die mensen verwachten van ons dat wij er iets aan doen.

Ik zal een aantal vragen stellen. Ik vond uw toelichting wel interessant.

Ten eerste, wat wij gehoord hebben van veel slachtoffers is dat de omgeving het wist, dat de oversten het wisten, dat veel mensen het wisten, en dat er niets gedaan is. Dit is een heel belangrijk aspect dat terugkwam in de getuigenissen.

Ik las in uw document dat u niet spreekt over schuldig verzuim maar over een incestueuze passiviteit. Mijn vraag is: waarom noemt u dat geen schuldig verzuim van de mensen in de kerk? Die hebben toch de ogen gesloten en die hebben toch niet gedaan wat zij moesten doen? Dit is iets waar de slachtoffers heel boos om zijn.

Ten tweede, over de tarieven en de categorieën. Dit is ook iets waar heel veel mensen boos over zijn. Ik zal het simplistisch zeggen: 'ik ben zoveel keer verkracht, dus ik krijg zoveel geld.' Of: 'dit is er gebeurd, en ik krijg dat.'

Dat wringt bij die mensen. Het voelt heel slecht.

U hebt een interessant debat geopend: moeten wij niet naar een systeem gaan met invaliditeitsvergoedingen? Ik vind het goed dat wij die piste bewandelen, want dit was iets wat heel sterk naar voren kwam in de getuigenissen: vanwaar die categorieën? Vanwaar komen die eigenlijk? Wie heeft die bepaald?

Hoe ziet u dat zelf, hoe dat gebeurd is? Dit is toch een belangrijk punt, vind ik, waar wij verder op moeten bouwen.

Ik zie toch ook iets in uw piste van invaliditeitsvergoedingen. Ik vind dat de slachtoffers van de kerk die moeten kunnen krijgen. Dat vinden die mensen zelf ook. Zij zeggen tegen ons: de kerk heeft veel geld, die mag ook wel een beetje betalen als compensatie.

Een derde punt is iets dat bij mij enorm wringt. Waarom moesten de slachtoffers dit destijds bij de kerk aanklaarten? Waarom niet meteen naar de

rechtbank? De mensen moesten zelf gaan naar degenen die hen hadden misbruikt. Er werden structuren opgericht, zoals Dignity. Dat voelt voor mij niet goed aan. Voor mij moet dat voor de rechtbank worden gebracht. Justitie moet zijn werk doen.

U doet heel veel suggesties over hoe het beter moet gekaderd worden, zoals met herstelbemiddeling en multidisciplinaire teams. Ook wij als parlementsleden moeten bekijken hoe dat beter kan worden uitgebouwd. Persoonlijk vind ik echter dat we veel aan het afbouwen zijn, bijvoorbeeld collectieve voorzieningen. Deze week hoorde ik nog op de radio over de enorme wachtlijsten voor jeugdinstituten en andere kanalen waar mensen worden geholpen. De PVDA vindt een sterke openbare dienst en voorzieningen waar mensen terecht kunnen heel belangrijk. Dat zal dus zeker een punt zijn dat we zullen meenemen en ik merk dat dit ook zaken zijn waarvan u vindt dat ze moeten verbeteren. U hebt het ook over de pistes in andere landen, zoals de expertisecentra. Het kan voor ons ook interessant zijn om ervaringen te delen met andere landen om dat te verbeteren. Wat betreft dadertherapie, denk ik dat er daar ook nog veel werk aan de winkel is.

Verder hebben wij hier de tape beluisterd van Nina, een artikel in *De Morgen*. Ik was niet goed van de ondervragingen door Patrick Degrieck en die andere persoon, wiens naam mij nu ontsnapt (*Bedoelt de spreker Manu Keirse?*). Ik was daar niet goed van. Die was toch ook lid van uw commissie? De manier van ondervragen en hoe dat binnen dat systeem gebeurde, was bijvoorbeeld voor Nina verschrikkelijk. Ik vind het zelf misdadig hoe zij haar behandelden. Ik verneem graag wat u daarvan vond.

Voorzitter: Sophie De Wit.

Président: Sophie De Wit.

Peter Adriaenssens: Mevrouw Vindevoghel, het is goed dat u begon met nog eens aan te halen dat het over erge verhalen gaat die ons ook aangrijpen, maar ik moet ook eerlijk zeggen dat het na 35 jaar werken in dat veld voor mij ook wel moeilijke tijden zijn, omdat wij ervan zijn uitgegaan dat alle initiatieven die ons land... Ons land is op Europees niveau heel vroeg geweest met initiatieven voor de strijd tegen kindermishandeling. Ons idee was, na 30, 35 jaar, dat wij tot een betere samenleving waren gekomen. Als men ziet hoe verkrachting en foltering vandaag deel zijn van de oorlogen in onze omgeving – Oekraïne, Israël/Gaza – dan is dat wel erg bitter.

Schuldig verzuim is een juridisch begrip en dat is niet mijn discipline. Als ik incestueuze passiviteit

moet uitdrukken als psychiater... Ik heb in de rapporten en mijn getuigenissen gezegd dat ik zelf goede ervaringen heb gehad met monseigneur Léonard en monseigneur Bonny. Ik vind dat zij op hun niveau absoluut oprecht handelden, met een gebrek aan heel wat kennis, maar dat was op dat ogenblik ook niet ongewoon. Ik heb echter evengoed meegemaakt hoe er voortdurend een tussenkomst was van een hoger niveau dat nooit een naam krijgt: er is telefoon van Rome, wij hebben geen toestemming van Rome... Wie is Rome? Men zal nooit weten wie of wat dat is. Waar er een passiviteit is door een heilig broederschap, worden grenzen altijd bepaald door onbekenden en daar is dertien jaar later niet de minste transparantie over. Dat blijft een groot deel van het probleem.

Aan de vastlegging van tarieven heb ik niet meegewerkt. Dat was zeker nooit mijn advies. Het is ook raar dat standaardtarieven werden uitgewerkt.

Ik moet echter ook het volgende opmerken. Ik ga nog altijd veel spreken in Vlaanderen. Op vele plaatsen blijven mensen mij aanspreken die ik niet meer kon contacteren, omdat ik de dossiers kwijt was. Ik stel dan vast dat heel veel mensen wel tevreden zijn. Zij voelen zich gehoord en zijn van oordeel dat er een eervolle ontmoeting is geweest en dat zij waardig zijn behandeld.

Ik wijs opnieuw op het moeilijke van het spectrum, zijnde over de groep waarover men het heeft, en ook dat wij gevoelig moeten zijn voor ieder verhaal binnen dat spectrum. Wij mogen ook niet de indruk wekken dat mensen die wel van oordeel zijn dat zij goed behandeld zijn geweest, naïef zijn geweest. Neen, iedereen heeft ter zake zijn persoonlijke waardigheid.

Op dat ogenblik heeft het Parlement beslist die commissies op te richten samen met de kerk. U zegt dat Justitie niet betrokken werd. Ik wil niet te cynisch zijn, maar indien het via de rechtbank had moeten gaan, hadden wij heel lang moeten wachten. Het heeft immers heel veel jaren geduurd vooraleer Operatie Kelk uit de miserie was. Het was dus goed dat er ondertussen iets was.

Ik ervaar in mijn hoedanigheid van kinderpsychiater zeker geen afbouw van voorzieningen. Er is een grote nood. Onze populaties staan niet stil. Wij spreken vandaag ook over een veel diversere samenleving. Het soort problematieken bij de jeugd is erg toegenomen. Wij hebben dus een wachtlijstproblematiek, waarin ook iets heel positiefs verscholen zit, namelijk een besef dat het goed is zich te laten helpen. Ook dat is nieuw. Wij komen uit generaties waarin mensen over

dergelijke zaken hun mond moesten houden. Het heeft dus ook een goede kant. Er moet echter wel iets aan gebeuren.

Wij ervaren dus een nood, die opnieuw aansluit bij mijn bedenking dat er nood is aan een onafhankelijke partner in het hele verhaal die naar de evolutie van de zorg kijkt. Wij hebben ons immers heel sterk georganiseerd rond de meldpunten en rond de eerste aanpak, namelijk ervoor zorgen dat het geweld op dat moment stopt.

Echter, amper twee jaar geleden heeft het Trimbos-instituut in Nederland een belangrijke studie – ‘De lange adem’ – gepubliceerd, waarin het duizend jongeren heeft bezocht waarvan de gezinnen vijf jaar voordien zijn geholpen door Veilig Thuis, de vertrouwenscentra, zijnde de SOS Enfants van België. In die studie werden 1.000 jongeren bezocht van wie in de vijf voorafgaande jaren de gezinnen geholpen werden door Veilig Thuis. Veilig Thuis komt overeen met Équipes SOS Enfants of de Vertrouwenscentra Kindermishandeling in België. De resultaten van die studie zijn schokkend: bij 60 % is geweld herbegonnen na twee jaar. Ik bewonder de Nederlandse bevolking, die daar zeer rustig op gereageerd heeft. Ik weet niet hoe dat in België zou verlopen. In Nederland wordt gesteld dat voortgewerkt moet worden aan de grondigheid. Dat is in ieder geval een tekort dat ook wij kennen.

We zijn goed bij de start, want daar wordt volgens mij heel veel goeds gerealiseerd, maar wij haken te snel af. We moeten investeren in de diepte. Aan de deskundigheid en kwaliteit moet voortgebouwd worden. Dat is zeker een angel in de organisatie van onze jeugdzorg.

Tot slot kom ik tot de casus waarnaar u verwijst. Ik ken alleen de uitgeschreven versie die in de krant gepubliceerd werd. Eerlijk gezegd, ik vind het niet belangrijk of daarbij iemand betrokken is die met de commissie verbonden was. De regels zijn overduidelijk, zoals ik eerder al zei: men praat niet met een slachtoffer om het te ondervragen. Ik vind dat dus heel droevig. Maar, dertien jaar geleden is met de toenmalige kennis een initiatief genomen om dat te starten, en de vraag luidt opnieuw waar die ontwikkeling wordt opgevolgd.

We leven in een dynamische tijd, we kunnen vandaag iets bedenken dat goed in mekaar zit, maar misschien zeggen we over drie jaar dat we het toch beter anders aangepakt hadden. Waar zorgen we ervoor dat de dynamiek bewaakt wordt? Hoe kan dat op een onafhankelijke manier? We spreken gemakkelijk over de tekorten bij Justitie, maar u zegt terecht dat de wereld van de zorg ondertussen ook erg gepolariseerd is. Dat maakt

het niet eenvoudig om tijdig een kritische heropbouw te maken.

We hebben daar echt een partner nodig die een mandaat heeft om daar kritisch naar te kijken en te blijven waken over de kwaliteit die beoogd werd bij de lancering van een concept.

Ben Segers (Vooruit): Hartelijk dank voor uw inzichten, professor. Er zijn al heel wat vragen gesteld en ik heb er ook nog twee.

Ten eerste zei u dat er zoveel priesters en geestelijken kinderen misbruikt hebben. U zei ook dat het nuttig zou zijn voor de preventie om alle info over wie ze zijn of waren samen te brengen. Hoe ziet u dat precies? Denkt u aan een databank? Een slachtoffer in deze commissie vroeg immers ook om een dergelijke databank. Gaat het louter over kennis voor preventie of zou ze ook voor academische doeleinden gebruikt worden? Gaat het ook over de erkenning zelf? Voor de verjaarde feiten kunnen door de vele meldingen en door *connecting the dots* de patronen duidelijk worden, samen met de namen van de daders. Hoe ziet u dat precies? Kan zo'n databank een element van erkenning zijn? Hoe werkt dat?

Dat is mijn eerste vraag. Als het goed is, zal ik mijn tweede vraag na uw antwoord stellen.

Peter Adriaenssens: Wijzelf vonden het toen heel belangrijk om ons enkel te baseren op objectieve informatie. Er was een naam, dus we wilden weten wat hij had meegemaakt, door wie en in welke jaren het gebeurd was. Er circuleren immers veel cijfers en we moeten daarmee altijd voorzichtig zijn, want we hebben geen idee wat de overlap in die gegevens is. We moeten eveneens aan slachtoffers tonen dat het ons ernst is en dat we ons ook inspannen om niet zomaar in het wilde weg daarover te praten.

Wij hadden een databestand op die acht weken gecreëerd. Dat werd overgenomen door Justitie, maar is nooit verder vervolledigd. Het zou dus belangrijk zijn om ergens een neutraal bestand met al die gegevens te maken, omdat dat ook toelaat om te zien of er namen doorheen verschillende dossiers opvallend vaak voorkomen, of bepaalde groepen of ordes.

Het vormt natuurlijk ook een basis voor wetenschappelijk onderzoek. Als we zouden verwachten dat daar onderzoek naar gebeurt, dan moeten die mensen zich ook op een onafhankelijke basis kunnen baseren.

Slachtoffers moeten ook kunnen voelen dat hun verhaal... Na de inbeslagname van de dossiers

vroegen heel wat slachtoffers: waar is mijn dossier? Wie kan dat allemaal inkijken? Daarover zou er toch transparantie moeten zijn.

Ik heb de voorbije maanden in de krant gelezen dat er in 2016 een uitspraak zou zijn geweest dat de dossiers moesten worden teruggegeven. Ik was toen nog in functie tot 2019, maar ik ben in elk geval nooit gecontacteerd over het feit dat de dossiers konden terugkomen.

Ik begrijp ook niet, dat heb ik ook pas de laatste maanden vernomen, dat Rik Devillé van zijn dossiers die in beslag waren genomen automatisch een kopie kreeg, zodat hij verder kon. Over de dossiers die bij ons in beslag werden genomen, heeft Justitie duidelijk gezegd dat wij geen contact meer mochten opnemen om het verdere verloop van het onderzoek niet te beïnvloeden, wat ik begreep, maar ik vind het dan wel raar dat er twee verschillende sporen zijn.

Ik denk dat al het materiaal bij Justitie op een plek samen moet liggen. Dat men een centraal bestand van die gegevens maakt, lijkt mij een noodzakelijke stap. Dat zou ook blijken geven van respect voor de slachtoffers, zodat zij weten waar dat is bijeengebracht.

Ben Segers (Vooruit): U sprak ook over Rome dat elk land laat sudderen, elk met zijn eigen miserie. Elk land moet dan zelf maar initiatief nemen, zonder centrale aansturing. Dat is inderdaad een heel bijzonder patroon.

Neem nu het debat over het afnemen van de titel van Vangheluwe, ten gevolge van *Godvergeten* en dankzij de moed van slachtoffers en maatschappelijke druk. Dat heeft dan ook gezorgd voor druk op Johan Bonny. Die nam dan contact op met Vangheluwe. En dan is er dat briefje van Vangheluwe, de zoveelste stap naar het Vaticaan. Afhankelijk daarvan zal het Vaticaan dan wie weet wel eens een beslissing nemen.

De woorden van de heer Bonny daarbij waren frappant. Hij zei dat hij hem de formulering en argumenten had aangereikt die hij kon gebruiken in zijn bericht aan de paus. Alsof het Vaticaan die formulering en argumenten ondertussen nog niet zelf had kunnen vinden.

Wat verwacht u nu eigenlijk heel concreet zelf van het Vaticaan? Wat moet Rome echt doen om te doen wat het moet doen? Stel dat de paus inderdaad naar België komt, met welke boodschap moet hij dat dan doen? Wat is het beleid dat hij daar moet aankondigen? Hoe kan het ook?

Peter Adriaenssens: Ik zei in 2010 in een

interview met de krant *De Morgen* dat ik vond dat de paus moest aftreden, dat een andere paus benoemd moest worden, om het lopende werk te doen en dat de paus die aftrad de wereld moest rondgaan om de slachtoffers te ontmoeten. Ik heb toen lichte dreigberichten gekregen, zeggende dat het niet aan mij was enzovoort. Niet veel later trad de paus af, maar hij ging niet de wereld rond.

Dit is een kernvraag van heel wat slachtoffers, om het te kunnen vertellen. Voor een deel van de slachtoffers blijft dat een vraag. Mark Vangheluwe, die u ook gehoord hebt, heeft meerdere keren naar de paus geschreven. Hij kreeg een tactisch antwoord van de nuntius. Hij heeft een boek geschreven en een exemplaar naar ginder gestuurd. Dat had allemaal geen effect.

De tijd van sorry zeggen is voorbij. Wat is de waarde van een sorry nadat een arm omgewrongen werd om er toch iets mee te doen? Iemand moet getaxeerd worden op de daden. Hoe neemt men verantwoordelijkheid? Men neemt verantwoordelijkheid door transparantie te geven. Wat wist u? Waar zit het eigenlijk vast? Welke dossiers zijn er ter beschikking? Op welke manier zorgt men ervoor dat men wereldwijd weet dat men de ogen moet openen voor dit onderwerp?

Hoe roept men priesters op? Wij hebben toen vanuit de commissie gewezen op het grote aantal daders en gevraagd of de kerk geen initiatief zou nemen rond dadercentra. De dadercentra hebben immers heel weinig mogelijkheden en middelen. Stel dat morgen 100 geestelijken zeggen dat zij dader waren, dan hebben wij zelfs niemand om ze op te vangen. Als wij zeggen dat zij allemaal in therapie moeten, wie zou dat gaan doen? Er zijn dus sporen genoeg om in te handelen en te tonen dat het probleem wordt aangepakt.

Het eigenaardige is dat de kerk lijkt te aanvaarden dat vandaag iedere priester of geestelijke wordt beschuldigd, dat er een klad wordt gezet over iedereen. Dat wil men toch geen enkele beroepsgroep toewensen, dat mensen die zich correct gedragen, niet meer worden onderscheiden. Het benoemen van wie dader is en wie eruit moet, is dus heel belangrijk om duidelijk te maken in wie wij vertrouwen kunnen hebben en met wie wij kunnen blijven samenwerken.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb nog een paar vragen, deels geïnspireerd op een boek van de heer Tieleman dat verschenen is in 2010 en waarin hij u geïnterviewd heeft. U hebt het daar onder andere gehad over het incestueus stilzwijgen. We hebben het net over dit erg interessante concept gehad. U duidt hoe het komt dat het zo moeilijk is om het debat te voeren en de

verantwoordelijkheid op te nemen. Ik zal daar niet dieper op ingaan.

Ik wil u een vraag stellen over hetgeen u schreef toen het eindrapport werd opgemaakt door de commissie. U zei toen dat u het eindrapport hebt toegelicht op de bisschoppenconferentie. Toen verklaarde u aan de heer Tieleman dat "zij wel bang waren. Ze hadden schrik van de reacties. Ze wilden vooral dat het publiek zou zien dat zij mee een eind wilden maken aan al die ellende."

We zijn nu dertien jaar later. Hoe kijkt u terug op die dertien jaar? Heeft de bisschoppenconferentie, die toen bang was, volgens u voldoende initiatief genomen als bisschoppen, bisschoppenconferentie, kerk om een einde te maken aan die ellende? Hoe evalueert u die dertien jaar?

Peter Adriaenssens: Die kan ik zeker niet positief evalueren. Hetgeen op dat ogenblik in de goede richting leek te gaan, heeft zich niet vertaald in een dynamiek. U weet misschien dat de huidige paus begonnen is een gemengde commissie op te richten, waarin ook drie slachtoffers zaten, waaronder de persoon die in Ierland in de jaren 90 alles aan het rollen gebracht heeft. Amper anderhalf jaar later verlieten die mensen die commissie omdat het onmogelijk was te werken, er geen transparantie was en ze eigenlijk alleen maar gebruikt werden voor een schone façade.

Dat zijn de feiten gebleven. Er is een paar jaren later een rapport gepubliceerd over seksueel misbruik van kloosterzusters door priesters, onder andere bij de orde van de Witte Zusters. Dit is toen ook in de media geweest. Dertig of veertig zusters hebben getuigd over hoe zij door priesters misbruikt werden op hun missieplaatsen en over hoe een priester van het Vaticaan hen is komen aanspreken en zei dat er misschien wel één van die verhalen kon kloppen, maar dat de rest overdreven boel was. Dat was het.

Er zijn intussen genoeg andere dossiers geweest die ruimte gaven voor een dynamisch beleid, voor het opentrekken, voor het tegemoetkomen aan de slachtoffers, ook binnen de eigen organisaties. Maar dit is niet gebeurd. Dus ja, de conclusies van de toenmalige parlementaire commissie hebben wel een zekere dynamiek teweeggebracht in de samenleving, en er is een aantal initiatieven genomen, maar jammer genoeg hebben zij tegelijkertijd op het kerkelijke niveau blijkbaar tot een stilstand geleid.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dank u wel voor deze conclusie die u formuleert. Heel belangrijk.

De **voorzitster**: Ik heb nog twee vragen van onze experts.

Ten eerste, moet Justitie volgens u het onderzoek sowieso voeren, ongeacht het feit dat er al verjaring zou zijn? Denkt u dat het een opluchting zou kunnen zijn voor de slachtoffers dat het onderzoek wordt gevoerd of vreest u dat het risico dan bestaat dat zij hun statuut van slachtoffer behouden?

Er werd vaak gezegd dat de feiten verjaard waren en dat zij niets meer konden doen. Als men toch een onderzoek zou opstarten, zouden immers een aantal zaken naar boven komen, wetende dat een veroordeling niet evident zal zijn, gezien de verjaring van een aantal feiten.

Peter Adriaenssens: Dat is voor mij moeilijk om te beantwoorden. Ik ben geen jurist. Het gaat ook over individuele vragen.

De verjaring is beslist op basis van normen die democratisch vastgelegd werden, maar dat zou geen dood punt mogen zijn. De vaststelling door Justitie dat een bepaald dossier volgens de wetgeving verjaard zou zijn, zou voor mij een reden moeten zijn om dit dossier te signaleren aan een team voor herstelbemiddeling.

De vraag die bij meerdere slachtoffers speelt is dat Justitie misschien wel informatie heeft over een bepaalde dader, dat die misschien wel ooit in een ander dossier veroordeeld is – men kent immers geen andere slachtoffers – of de naam van een bepaalde persoon is al eerder opgedoken of wij hebben dat toch gesignaleerd aan de verantwoordelijke voor een bepaalde priester of geestelijke om hierover verder in gesprek te gaan met u.

De **voorzitster**: Mocht uit het onderzoek blijken dat een bepaalde persoon in andere dossiers wordt genoemd waar er nog geen verjaring speelt, zal dat ook zorgen voor een andere dynamiek. Dan kan het immers zijn dat de oude, misschien al verjaarde feiten toch worden meegenomen. Het is dus toch beter om een onderzoek te voeren.

Dan heb ik nog een tweede vraag. Wat denkt u dat we best antwoorden aan slachtoffers die vandaag vragen dat de financiering van de erediensten wordt stopgezet om die gelden te gebruiken om slachtoffers te vergoeden?

Peter Adriaenssens: Ik denk dat dit over verschillende zaken gaat.

Ik denk dat het belangrijk is dat de kerk zeker die

slachtoffers gaat vergoeden wiens levensstandaard is aangetast en die in moeilijke omstandigheden leven.

Het ontnemen van de financiering van de kerk is zeker een complexer onderwerp, maar in het algemeen weten wij dat het slachtoffers maar korte tijd helpt als iemand een straf gekregen heeft. Zelfs als er een straf is uitgesproken, ontstaat vrij snel het gevoel dat de straf te kort is of onvoldoende is. Er is geen straf die kan *goedmaken*, als dat woord zou bestaan.

Ik denk dat een dynamische act van de kerk, namelijk met haar financiering tegemoetkomen aan een nood van slachtoffers, een hele duidelijk act zou zijn. Het is niet aan de samenleving om die algemene financiering op te nemen.

De **voorzitster**: Heeft iemand nog vragen voor de professor?

Peter Adriaenssens: Ik wil nog een zaak aanvullen omdat het in de aangebrachte vragen stond.

Ikzelf heb in ieder geval nooit enige beïnvloeding ervaren, niet toen we aan het werk waren, maar ook niet daarna. Nadat de dossiers in beslag werden genomen ben ik nooit meer door iemand benaderd vanuit de kerk of vanuit andere niveaus.

De **voorzitster**: Collega's, als er geen verdere vragen zijn, dank ik de professor voor zijn komst en zijn zeer heldere uiteenzetting. Ik denk dat we daar veel uit hebben kunnen opsteken en dat het een grote hulp is om onze aanbevelingen te kunnen doen. Zeer veel dank daarvoor. Dank u voor uw tijd.

*De hoorzitting wordt beëindigd om 14.55 uur.
L'audition se termine à 14 h 55.*

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Peter ADRIAENSSENS